

Hazırlayan: Salim SELVİ

HAFTANIN VAAZI

*TOPLUMSAL
GÖREV VE
SORUMLULUKLARIMIZ*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ , بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ* وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ*

صَلُّوا عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ* صَلُّوا عَلَى طَيْبِ قُلُوبِنَا مُحَمَّدٍ*

صَلُّوا عَلَى شَفِيعِ ذُنُوبِنَا مُحَمَّدٍ*

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي* وَأَفْوِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ * إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ*

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ*

سُبْحَانَكَ لَا فَهْمَ لَنَا إِلَّا مَا فَهَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ* بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ

○ أَنْيَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا ولا تؤمنوا حتى تحابوا

أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم أفشوا السلام بينكم

- Hz. Peygamber, insan ve toplum için hayatî bir önem taşıyan “sorumluluk” duygusunu ashabına şu örnekle anlatmıştı:
- “Allah Teâlâ'nın koymuş olduğu sınırlara uygun yaşayanlar ile bu sınırları ihlâl eden kimselerin durumu, bir gemiye binmiş, gemi içerisindeki yerleri kura ile belirlenmiş iki grup insanın durumuna benzer; Bunlardan bir kısmı geminin alt tarafında, bir kısmı da üst tarafında yolculuk etmeye hak kazanmıştır. Alt kattakiler (su ihtiyaçlarını karşılamak için) üsttekilerin yanına giderler. (Bir süre sonra) '(Sudan) nasibimizi almak için (geminin altından) bir delik açsak da yukarıdakileri rahatsız etmesek' derler.”
- Allah Resûlü, sözlerine bu gemide bulunan bütün insanların huzur içerisinde yaşamalarının yoluna işaret ederek devam etti: “Eğer yukarıda bulunanlar aşağıdakilerin isteklerini yapmalarına izin verirlerse gemidekiler hep birlikte helâk olur. Fakat onlara engel olurlarsa hem onlar hem de kendileri kurtulur.”

- Yüce Allâh insanı,
- لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ Bizzat kendi kudretiyle (Sad 38/75),
- لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ En güzel bir şekilde yaratmış (Tîn 95/4)
- فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman (Hicr 15/29, Sâd 38/72)
- هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ O, sizi yeryüzünde halifeler kılandır. (Fatır 35/39)
- وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ Göklerde olanları, yerde olanları, hepsini sizin buyruğunuz altına vermiştir. (Casiye,45/13)

Kendisine bunca nimet verilen insan elbette başıboş bırakılmayacaktır.

Mükemmel Yarattılan İnsan Elbette Başıboş Bırakılmayacaktır.

- Nitekim Kur'an'da, *أحسب الإنسان ان يترك سدى* “İnsan kendisinin başıboş bırakılacağını mı zanneder?” buyurulmaktadır (Kiyame 75/36).
- Dolayısıyla insan yapıp ettiklerinden sorumludur.
- Hatta görülen alemde, sorumluluk bilincine sahip tek yaratık insandır.

SONSUZ BİR HAYAT DAHA VAR!

Varlıklar İçinde İnsan, Allah'ın Sorumluluk Teklifini Kabul Etmiştir

- Kur'an'da,
- **إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ**
- **أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا**
- Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir” (Ahzâb 33/72).

İnsan Sorumlu Bir Varlıktır

- İnsanın yaratılış gayesi, Kur'an-ı Kerim'de de belirtildiği gibi O'na kulluk etmektir.
- Yüce Allâh, وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım” buyurmuştur (Zariyât 51/56)
- Sorumluluklarımızın en önemli boyutunu Allâh'a karşı olan sorumluluklarımız oluşturmaktadır.

SONSUZ BİR HAYAT DAHA VAR!

Sorumluluk Almış İnsan, Hesap Verecektir

- أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ
Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?
(Müminun 23/115)
- Akıl sahiplerinin hür iradeleriyle yaptıkları iş ve hareketlerden hesap vermeye mecbur olma haline sorumluluk denir.
- Sorumluluk, kişinin üzerine aldığı her şeyden hesap vermeye hazır olması demektir.

- Bizleri yoktan var eden, bizlere sayısız nimetler bahşeden Allah, dolayısıyla hakkına en fazla riayet etmemiz gereken Rabbimizdir.
- Peygamber Efendimiz (s.a.s), Rabbimize karşı sorumluluğumuzu ve bu sorumluluğu yerine getirdiğimizde elde edeceğimiz mükâfatı şöyle haber vermiştir:
- **“Allah’ın kulları üzerindeki hakkı, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları ve O’na ibadet etmeleridir. Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerindeki hakkı ise Allah’ın onlara azap etmemesi, onları cennetine koymasıdır.”** (İbn Hanbel, V, 239.)

Sorumluluk üç kategoride değerlendirilir:

- 1- İnsanın Allah'a karşı sorumluluğu;
- 2- İnsanın kendisine karşı sorumluluğu
- 3- İnsanın diğer insanlara ve varlıklara karşı sorumluluğu.

İnsanın öncelikle Allah'a karşı sorumludur;

- Peygamber Efendimiz, hicretten sonra muhacir ile ensarı kardeş ilan etmişti. Sahabeden Ebu'd-Derdâ, İslam'la şereflendikten sonra Allah'a ibadet dışında hiçbir şeyle meşgul olmamaya karar vermişti. Ticareti bırakmış, hatta ailesini dahi ihmal etmeye başlamıştı. Onun bu durumuna şahit olan Selmân-ı Fârisî , kardeşi Ebu'd-Derdâ'yı şu sözlerle uyardı:
- إن لربك عليك حقا ولنفسك عليك حقا وأهلك عليك حقا فأعط كل ذي حق حقه
“Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır, kendi nefsinin üzerinde hakkı vardır, ailenin üzerinde hakkı vardır. Her hak sahibine hakkını ver” der.
- Ebu'd-Derdâ Hz. Peygamber'e giderek başlarından geçeni anlatır. Sevgili Peygamberimiz de, “Selmân doğru söylemiş” buyurur .

- İnsanın sorumluluklarına işaret ettikleri bir hadislerinde;
- الإيمان بضع وسبعون أو بضع وستون شعبة فأفضلها قول ال إله إل هلا وأدناها إمطة الأذى عن الطريق والحياء شعبة من الإيمان
- “İmân altmış veya yetmiş küsur şubedir; en faziletlisi ‘lâ ilâhe illallah’ (Allâh’tan başka ilah yoktur) demek, en aşağısı da yoldan eziyet veren şeyi kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şubedir” (Müslim, İman, 12. I, 63)

İnsanın, başta Allâh olmak üzere, kendisine, ailesine, komşularına ve topluma karşı sorumlulukları vardır.

Topluma Karşı Vazifelerimiz

1. **Birbirimizi sevmek, saymak ve diğerlerinin haklarına saygı göstermek:**
  - Topluma karşı sorumluluklarımızın başında, birbirimizi sevmek ve karşılıklı haklarımıza saygı göstermek gelmektedir. Sevgili Peygamberimiz, birbirimizi sevmeyi imanın gereği olarak kabul etmiş ve şöyle buyurmuştur:

لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا ولا تؤمنوا حتى تحابوا
أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم أفشوا السلام بينكم
  - “İmân etmedikçe Cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de kamil bir imana sahip olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi?.. Aranızda selamı yayınız.” (Müslim, İman, 22. 1,74)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Birbirimizi sevmek, saymak ve diğerlerinin haklarına saygı göstermek:
- Topluma karşı sorumluluklarımızın başında, birbirimizi sevmek ve karşılıklı haklarımıza saygı göstermek gelmektedir.

ترى المؤمنين في تراحمهم وتوادهم وتعاطفهم كمثل الجسد |

إذا اشتكى عضو تداعى له سائر جسده بالسهر والحمى

- "Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine acımada ve merhamette, bir vücut gibidir. Bir organ rahatsız olduğunda, diğer organlar da onunla birlikte ateşlenir, uykusuz kalırlar." (Buhârî, Edeb, 27, VII, 77,78.)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Birbirimizi sevmek, saymak ve diğerlerinin haklarına saygı göstermek:
- Sevginin göstergelerinden biri de, sevdiğimizizin hakkına saygı duymak, ona zarar verecek söz ve davranışlardan uzak durmaktır. Sevgili Peygamberimiz,

"لا يدخل الجنة من لا يأمن جاره بوائقه"

- Komşusu, zararlarından emin olmayan kimse cennete giremez" buyurmuştur. (Müslim, İman, 18. 1,68)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Bir defasında Sevgili Peygamberimiz, ashabına “Müflis kimdir?” diye sorar. Ashap, malı mülkü olmayan;

ان المفلس من امتي من يأتي يوم القيامة بصلاة و صيام و زكاة ويأتي قد شتم هذا و قذف هذا و أكل مال هذا و سفك دم هذا و ضرب هذا فيعطى هذا من حسناته و هذا من حسناته فان فنيت حسناته قبل أن يقضى ما عليه أخذ من خطاياهم فطرحت عليه في النار

- “Ümmetimin gerçek müflisleri şunlardır: kıyamet günü mahşer yerine namaz, oruç, zekat gibi ibadetlerinin sevabıyla gelir, fakat, dünyada şuna sövmüş, buna iftira atmış, diğerinin malını yemiş, başkasının kanını akıtmış, dövmüştür. Onun sevabından o zulmettiği kimselere verilir, borcu ödenmeden sevapları tükenir. Bu defa zulmettiklerinin günahlarından alınarak onun boynuna yüklenir ve Cehennem'e atılır” (Müslim, Birr ve Sıla, 15, 59, III, 1997).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Allâh'a ve âhiret gününe inanan, kimsenin hakkına tecavüz etmez; eliyle, diliyle ve davranışlarıyla kimseyi rahatsız etmez, kimseye zarar vermez.
- Çünkü Müslüman uyumlu, uyum sağlanan ve kendisinden kötülük beklenilmeyen insandır.
- Nitekim bir gün Hz. Peygamber oturan bir grup sahabinin yanında durarak, “Size en iyiniz ve en kötünüzü bildireyim mi?” diye sorar. Orada oturanlar susar cevap vermezler. Hz. Peygamber üç defa tekrar edince içlerinden biri, “evet ey Allâh'ın elçisi, bize en iyimizi;

خيركم من يرجى خيره ويؤمن شره وشركم من لا يرجى خيره ولا يؤمن شره

- Sizin en iyiniz kendisinden iyilik beklenen ve kötülüğünden emin olunandır. Sizin en kötünüz de, kendisinden iyilik beklenmeyen, kötülüğünden de emin olunmayanınızdır” (Tirmizi, Fiten, 76. IV, 528.)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Müslüman kendisine kötü davranıldığında dahi, din kardeşine güzellikle yaklaşır. Atalarımız, iyiliğe karşı iyilik her kişinin, kötülüğe karşı iyilik er kişinin harcıdır demiştir. Zira güzel ahlak; mahrum edene vermek, ilgiyi kesene alaka göstermek, zulmedeni affetmektir. Kur'an-ı Kerim'de,
- وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
- فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ
- “İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki sıcak bir dost oluvermiştir” buyurulmaktadır (Fussilet 41/34).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

2. İyilikte yardımlaşmak:

Toplumsal görevlerimizden biri de iyilikte yardımlaşmak, muhtaçlara yardım elini uzatmaktır.

● Yüce Allâh Kur'an'da;

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“İyilik ve takvâ üzere yardımlaşın; günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın” buyurmaktadır (Maide 5/2)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Sevgili Peygamberimiz de, Müslümanların yardımlaşmaları, birbirlerini desteklemeleri konusunda onları, tuğlaları birbirine kenetlenmiş, ayakta durması için bir kısmı diğerini destekleyen binaya benzetmiştir. Bir hadisinde de, bunun Müslüman'ın bir sorumluluğu olduğuna işaret etmektedir:

من نفس عن مؤمن كربة من كرب الدنيا نفس الله عنه كربة من كرب يوم القيامة ومن يسر علي معسر يسر الله عليه في الدنيا والآخرة ومن ستر مسلما ستره الله في الدنيا والآخرة والله في عون العبد ما كان العبد في عون أخيه ...

- “Bir müminin dünya sıkıntılarından bir sıkıntısını giderenin, Allâh kıyamet günündeki sıkıntılarından bir sıkıntısını giderir; darlıkta olana kolaylık gösterene, dünyada ve âhirette kolaylık sağlar; bir Müslüman'ın ayıbını örtenin, dünyada ve âhirette kusurlarını örter; kul kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allâh da ona yardım eder...”(Müslim, Zikr ve Dua, 11. III, 2074)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Allâh'ın rahmetini, yardımını ve rızasını isteyen kişinin, mutlaka ihtiyaç sahiplerine yardım elini uzatması gerekir. Çünkü bu aynı zamanda dini bir ödev, toplumsal bir sorumluluktur.
- وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ
- “Allâh'ın sana verdiği şeylerde âhiret yurdunu ara. Dünyadan da nasibini unutma. Allâh'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap ve yeryüzünde bozgunculuk isteme. Çünkü Allâh bozguncuları sevmez” (Kasas 28/77-78) anlamındaki âyet insanlara iyilik yapılmasını öngörmektedir.

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Kur'an-ı Kerim'de zenginin malında fakirin hakkının bulunduğu bildirilmektedir:
 “(Zenginlerin) mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı) mahrum olanlar için bir hak vardır” (Zâriyât 51/19).
- وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنُ مِنَ الصَّالِحِينَ
- “Herhangi birinize ölüm gelip de, ‘Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!’ demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allâh yolunda harcayın” (Münâfikûn 63/10).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Bunlar göstermektedir ki, ihtiyacını giderecek miktarın fakire ödenmesi, zenginlerin üzerine farzdır. Eğer fakirler aç veya susuz kalacak olurlarsa, Allah, zenginleri bundan sorumlu tutacaktır. Hz. Peygamber üç defa yemin ederek, “gerçekten iman etmiş olmaz” der.
- Ashap, “kim ey Allah'ın Elçisi!?” diye sorunca,
- من بات شبعانا وجاره الى جانبه جائع وهو يعلم
- Komşusunun yanı başında aç olduğunu bildiği halde kendisi tok olarak geceleyen kişi” diye cevap verir. (Haysemî, Mecma' u' z-Zevâid, Bir ve Sıla, XIV, 4, No:13554)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Fakir ve muhtaçlara yardım elini uzatmak bir ödev olduğu için, ne yardımı alan için bir utanma ne de yardımda bulunan için bir övünme ve başa kakma da olmamalıdır.

● الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مِمَّا أَنْفَقُوا مَنًّا

● وَلَا أَدَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

- ““Mallarını Allâh yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin, Rab’leri katında mükafatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzölmeyeceklerdir de” buyurmaktadır (Bakara 2/262).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Yardımdan sonra da başa kakmanın yapılan hayrın boşa gitmesine sebep olacağını haber vermekte, güzel bir söz ve bağışlamanın, peşinden gönül kıran bir sadakadan daha hayırlı olduğunu bildirmektedir.
- Diğer taraftan bu yardımın, kişinin kendinin beğenmediği veya eskiyip atılacak hale gelen eşyaları olmaması; kendisinin beğendiği, hoşlandığı şeylerden olması gerekir. Nitekim Kur'an'da;
- “ لن تنالوا البرحتى تنفقوا مما تحبون ... ”
- Sevdiğiniz şeylerden Allâh yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz” buyurulmaktadır (Al-i İmran 3/92).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Müslümanların birbirlerine karşı sorumlu oldukları yardımlaşmanın bir şekli de ödünç vermektir. Dinimizde borç vermek, Allâh rızasına erdirecek bir amel olarak kabul edilmiştir.
- Borcunu ödeyemeyene alacağı bağışlamak çok faziletli bir davranış olduğu gibi, sadece süre tanıyıp kolaylık göstermek bile çok sevaplı bir ameldir.
- وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
- “Eğer borçlu darlık içindeyse ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Eğer bilerseniz, sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır” buyurmaktadır (Bakara 2/280).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Yardımlaşma sadece maddî alanda ve ihtiyacın karşılanması yönünde olmaz. Kişinin kötülük yapmasına engel olmak da ona yardım etmektir. Peygamber Efendimiz;
- “انصر أخاك ظالما أو مظلوما” Zalim de mazlum da olsa kardeşine yardım et.” buyurur. Bunun üzerine, “yâ Rasulallah, mazlumsa yardım etmeyi anlıyorum fakat, zalimse nasıl yardım ederim?” diye sorulur. Sevgili Peygamberimiz, “يديه فوق تأخذ” Onu zulümden alıkoyarsan, bu da ona yardımdır” buyurur. (Tirmizi, Fiten, 68. IV, 523)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Bir defasında Allâh'ın Rasûlü
- إذا ظهرت المعاصي في أمتي عمهم الله عز وجل بعذاب من عنده
- “Ümmetimin arasında isyan ve günahlar çoğaldığında, Allâh Teâlâ kendi katından onların hepsini kapsayacak bir azap gönderir” buyurur. Ümmü Seleme, “Yâ Rasulallah, “o zaman insanların içinde hiç iyileri olmayacak mı?” diye sorunca Hz. Peygamber “evet, olacak” diye cevap verir. Ümmü Seleme, onlara ne olacağını sorunca da;
- يصيبهم ما أصاب الناس ثم يصيرون إلى مغفرة من الله ورضوان
- “diğerlerine isabet eden azap onlara da isabet edecek, fakat sonra Allâh'ın bağış ve rızasına ulaşacaklardır.” (Ahmed, VI, 304.)

Topluma Karşı Vazifelerimiz

3. İktisatlı olmak

Allâh'ın kullarına bahşetmiş olduğu bir nimet ve imkan, ihtiyaca göre en uygun bir şekilde kullanılmalı, dinî ve ahlakî ölçülere göre gereken yerlere, gerektiği kadar harcanmalıdır. Lüks ve israf, bencillik ve hasedi doğurur. Bu da, toplum barışını bozar, çekişmeye, dağılmaya yol açar.

Kur'an'da muhtaçlara yardım etmek tavsiye edilirken, israf Şeytan'ın işi olarak nitelenmiş ve

وَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا

“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savunma. Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir” (İsrâ 17/26-27).

- Dinen haram kılınan ve lüks sayılan şeylerin tüketimi israf olduğu gibi, helal olan yiyecek ve içeceklerin gereğinden fazla tüketilmesi de haramdır.
- Bütün işlerinde ve davranışlarında orta yolu tutmak Müslüman'ın özelliklerindedir.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

“Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, ikisi arasında dengeli bir harcamadır” buyurulmaktadır (Furkan 25/67). Hz. Peygamber de,

كلوا واشربوا وتصدقوا والبسوا، ما لم يخالطه إسراف أو مخيلة

“İsraf etmeksizin, kibre kapılmaksızın yiyiniz, giyiniz ve fakirlere yardım ediniz” buyurmuştur. (İbn Mâce, Libas, 23. II, 1192)

4. Çalışmak, üretmek:

- Çalışmak, üretmek ve kazanmak bireysel bir hak olduğu gibi, aynı zamanda kendimize, ailemize ve topluma karşı bir vazifedir. Çalışmak, dinî ve sosyal görevlerimiz arasındadır.
- Hz. Peygamber, dağdan odun toplayıp satmanın, başkalarına el açmaktan daha iyi olduğunu söylemiştir. Başka bir hadislerinde de, ... قال ما أكل أحد طعاما قط خيرا من أن يأكل من عمل يده ...
- “Hiç kimse, çalışıp kazandığından daha hayırlı bir yemek yememiştir...” (Buhârî, Buyû, 15, III, 9)
- وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ
- "İnsan için ancak çalışıp kazandığı vardır" (Necm 53/39).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Kendimiz ve ailemizin geçimi için çalışmak, bir vazife ve Allâh'ın rızasını celbeden bir ibadet olduğu gibi, kabiliyetlerimizi toplumun gelişmesine ve refahına yararlı kılmak da toplumsal bir görevdir.
- Bunun için Müslüman'ın vaktini boş geçirmemesi, çalışıp kazanması istenmiştir. Kur'an-ı Kerim'de, Müslümanların işlerini bırakıp Cuma namazına gitmeleri emredildikten sonra,
- *فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ*
- “Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allâh'ın lütfundan nasibinizi arayın. Allâh'ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz” buyurulmaktadır (Cumua 62/10).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Toplumun gelişmesi ve refahı için çalışmak bir görev olmakla birlikte, devlet sektörü, özel sektör veya diğer kuruluşlarda, başarılı olamayacağımız görevlere talip olmamak ve üzerimize aldığımız vazifeyi zamanında ve olması gereken şekilde yapmak da dinî ve sosyal sorumluluklarımız arasındadır. Kur'an-ı Kerim'de, **إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا**
- “Allâh, emanetleri (yani idarî ve sosyal görevleri) mutlaka ehline vermenizi emreder...” (Nisa 4/58).
- **وَاحْسِنُوا إِنَّا لِلَّهِ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ**
- “İşlerinizi en güzel bir şekilde yapın. Çünkü Allâh, işlerini güzel bir şekilde yapanları sever” buyurulmaktadır (Bakara 2/195).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

5. Kamu mallarını korumak, haksız yollarla bunları elde etmemek:

- Toplumsal görevlerimizden bir diğeri de, kamu mallarını korumak, haksız yollarla bunları elde etmeye çalışmamaktır. Kamu hakları ve kişinin topluma karşı vazifeleri, öneminden dolayı, ibadetler gibi, Allâh hakkı olarak kabul edilmiştir. Bu haklar, af, sulh gibi bir yolla ıskat edilemez, kaldırılamaz veya değiştirilemez. Toplumda bütün fertlerin, bu hakları koruma, kollama hak ve sorumluluğu vardır.

- Yüce Allâh, fert olsun, toplum olsun başkasının malını yemeyi yasaklamıştır.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْءُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

- “Aranızda birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını, bile bile, günaha girerek yemek için onları hakimlere (ve sorumlulara) yetki sahiplerine rüşvet olarak vermeyin” (Bakara 2/188).

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Peygamberimiz (a.s.) ise **على اليد ما أخذت حتى تؤدي**
- *“Aldığı şeyi geri verinceye kadar kişinin üzerinde bir borçtur.”* (Ebû Dâvûd, Buyû, 90. III, 822)
- Emaneti koruyup sahibine iade etmesi gerekir. Aksi halde dünyevî ve uhrevî sorumluluk vardır. Kamu malları, belirli kişilere değil bütün cemiyete ait olduğundan, bunlara tecavüz edildiğinde, manevi sorumluluğundan kurtulmak oldukça güçtür.
- Hz. Peygamber, Hayber savaşında alınan ve henüz taksim edilmemiş olan kamuya ait ganimetlerden değersiz bir takım eşyayı alan, daha sonra da düşman tarafından öldürülen sahabînin, büyük bir günah işlediğini, dolayısıyla şehit olmadığını belirtmiş ve kendisi cenaze namazını kıldırımdan kaçınmıştır.

Topluma Karşı Vazifelerimiz

- Sonuç olarak, sorumluluk bilinciyle yaratılan insanın, başta Allâh olmak üzere,
- Kendisine,
- Ailesine,
- Komşularına
- Ve topluma karşı sorumlulukları vardır.
- Topluma karşı sorumlulukların başında, Müslümanların birbirini sevmesi ve birbirlerinin haklarına saygı göstermesi gelmektedir.
- Not: Bu Vaaz, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi **Dr. İbrahim PAÇACI** tarafından kaleme alınmıştır.